

Standpunt Zoogdiervereniging over de regulatie van populaties grote grazers in de Oostvaardersplassen

Bestuur Zoogdiervereniging, September 2019

Op de algemene ledenvergadering van 2018 kwamen er vanuit de aanwezige leden vragen over het standpunt van de Zoogdiervereniging over het beheer van grote grazende zoogdieren in de Oostvaardersplassen. Op dat moment was er geen standpunt geformuleerd; ook kwam de vraag vanuit de zaal of de Zoogdiervereniging überhaupt een standpunt zou moeten hebben over de situatie in dit gebied. Het lijkt evenwel verstandig om voorbereid te zijn op mogelijke vragen hierover, onder andere vanuit de politiek en zeker ook de media. Een overdacht standpunt beperkt de kans op het later moeten bijstellen van uitspraken, en biedt de mogelijkheid om hetzelfde standpunt te communiceren door verschillende mensen van het bestuur en/of bureau. Verder is enige routine in het extrapoleren van de denklijn van standpunten van de Zoogdiervereniging gewenst. Bij het formuleren van onderstaand is deze uiteraard als basis gebruikt.

De situatie in de Oostvaardersplassen:

Populaties van inheemse zoogdieren (edelhert), tezamen met andere grote grazers (heckrund, konikpaard) zijn voor begrazing aanwezig in een omheind gebied teneinde te zorgen (in combinatie met kleinere soorten secundaire grazers) voor een vegetatiestructuur die een aantrekkelijk habitat vormt voor meerdere soorten vogels. Populaties van deze drie soorten grazers groeiden zonder beheer echter tot behoorlijke omvang (enkele duizenden dieren) waarbij er grote jaarlijkse fluctuaties zijn in de populatie dichtheid door grote aanwas in het voorjaar, en hoge sterfte in de winter. Het oorspronkelijke plan om de Oostvaardersplassen te vergroten en te verbinden met andere leefgebieden en zo een meer natuurlijke dynamiek in de populaties te bewerkstelligen is ca tien jaar geleden door bezuinigingen geschrapt. Er is overigens gerede twijfel of hiermee de huidige problematiek zou zijn voorkomen.

Het maatschappelijk probleem:

Deze sterfte treft jaarlijks enkele honderden tot meer dan duizend dieren, en gaat gepaard met de zichtbare aanwezigheid van verhongerende en gestorven dieren in het gebied. Dit leidt tot aanzienlijke publieke verontwaardiging. Zonder actief management in de vorm van afschot en/of relocatie van een substantieel deel van de populaties is het niet mogelijk om de omvang hiervan te verkleinen, en daarmee de jaarlijkse hoge mortaliteit te voorkomen. Echter, ook het afschot van dieren leidt tot publieke verontwaardiging.

Stellingname Zoogdiervereniging beheersmaatregelen grote grazers Oostvaardersplassen:

Het is de missie van de Zoogdiervereniging om bij te dragen aan het versterken en behouden van alle populaties van inheemse in het wild levende zoogdieren in Nederland. Daarbij wordt er gestreefd naar duurzame populaties – waarbij de desbetreffende zoogdiersoort zich zelfstandig kan handhaven in voldoende aantallen in een voldoende groot gebied. Wanneer maatregelen nodig zijn voor het behoud van een populatie, dan worden beschermende maatregelen eerst op gebiedsniveau voorgesteld, teneinde de voorwaarden te scheppen tot zelfstandig herstel.

Omgekeerd kan het nodig zijn de bestaande (lokale) populatie van een zoogdiersoort te verkleinen wanneer dat gewenst is en dit verder geen bedreiging vormt voor deze soort op grotere schaal.

Daarbij stelt de Zoogdiervereniging het welzijn van dieren voorop, zoals bijvoorbeeld bij de afweging tussen het weghalen (verplaatsen) en het doden van dieren.

In het geval van de Oostvaardersplassen is versterking en behoud van zoogdier populaties niet aan de orde. Er is juist sprake van het te groot worden van de omvang van de populaties, waarbij het in twee gevallen bovendien niet gaat om een inheemse soort, maar om (oorspronkelijk) gefokte dieren. Ook is het zo dat, voor zover bekend, het voorkomen van weer andere soorten zoogdieren niet (op grotere schaal) bedreigd wordt door de grootte van de populaties grazers in de Oostvaardersplassen. Evenzo is het niet te verwachten dat het verkleinen van de populaties grote grazers de populaties van andere inheemse zoogdiersoorten in gevaar brengt. Derhalve neemt de Zoogdierverseniging geen stelling als het gaat om de keuze voor hoge of lage dichtheden van grote grazers in de Oostvaardersplassen: deze beslissing is aan de beheerders van het gebied.

In de ogen van de Zoogdierverseniging gaat de discussie dus over het minimaliseren van het ongerief van dieren. Bij het oorspronkelijke beheer door de wintersterfte, bij het nu ingezette beheer bij het verkleinen van de populaties grote grazers. Het is aan de verantwoordelijken voor het beheer (provincie Flevoland, Staatsbosbeheer) hier een afweging in te maken. De Zoogdierverseniging is van mening dat ongerief en stress voor de desbetreffende dieren zoveel mogelijk moeten worden beperkt. Afschot is daarbij pas aan de orde als dit in vergelijking met verplaatsing tot het minste stress en ongerief voor de dieren leidt.